І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 61. ЦЕНТІВ 10 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 30-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1957. TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 61. VOL. LXIV.

ЗАСТУПНИЦТВО ПРЕЗИДЕНТА ТЕМОЮ НАРАД ПРОВІДНИКІВ КОНҐРЕСУ

УРЯД І КОНҐРЕС ОБМІРКОВУЮТЬ СПРАВУ ЗАСТУПНИЦТВА ПРЕЗИДЕНТА НА ВИПАДОК ЙОГО НЕЗДАТНОСТИ ВИКОНУВАТИ ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ОБОВ'ЯЗКИ

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер скликав на п'ятницю 29 березня провідників Палати Репрезентантів і Сенату, щоб обміркувати з ними проблему заступництва Президента на випадок його нездатности виконувати президентські обов'язки. Уряд задумує звернутися до Конґресу з пропозицією прийняти конституційне доповнення, яке б дозволяло Президентові передати тимчасово, у випадку нездатности до праці, виконування президентських обов'язків Віце-президентові. Конституція не дає в цьому напрямку виразного вирішення. Вона, правда, дозволяє Президентові передавати виконування обов'язків Віце-президентові, але не дозволяє, хто має право визначувати нездатність Президента виконування його конституційних обов'язків. Останнім часом позначилися дві можливості розв'язки цієї конституційної проблеми. З однією виступив провідний член республіканської партії конґресмен Роберт Б. Кітінґ, пропонуючи ухвалити окремий закон, який встановляв би спеціяльну комісію уповноважену визначувати „нездатність Президента виконувати його обов'язки". На думку Кітінґа в цій справі не треба приймати ніякого доповнення до конституції. Ухвалення такого доповнення вимагало б двох третіх голосів обидвох палат Конґресу і крім того ратифікування закону трьома четвертими всіх стейтових леґіслятур. Проблемою заступництва Президента займається вже від довшого часу генеральний прокуратор Герберт Бравнелл, мол., і він плянує перевести окреме доповнення до конституції, яке б уповноважувало Президента проголошувати самому свою нездатність до праці. В тому випадку Віце-президент переймав би виконування обов'язків Президента на час його нездатности урядувати. Якщо б Президент не міг сам визначити своєї нездатности до виконування своїх обов'язків, тоді це мала б вирішити окрема комісія, до якої входили б найвищий суддя ЗДА, провідники конґресових більшостей і меншостей, віце-президент, генеральний прокуратор, державний секретар і секретар скарбу.

Департамент праці передбачає збільшення числа затруднених

Вашинґтон. — Департамент праці передбачає збільшення числа затруднених в 90 відсотках промислових районів в цій країні. Всіх таких районів є 149. Найбільше збільшення відтепер до половини травня цього року буде в таких промислах: будівельному, торгівлі, летунському промислі, харчовому і деревному промислах. Менше збільшення числа затруднених буде в хемічному, металевому і меблевому промислах. Зате в автомобілевому і сталевому промислах не передбачається збільшення числа робітників, бо досі продаж авт не виявив більшого зацікавлення покупців новими автами. Одночасно департамент праці передбачає, що в весняних місяцях може настати сезонове зменшення числа робітників в таких промислах, як одежевий, взуттєвий і тютюновий промисли. Може працювати менше число робітників і в вугільному промислі. Число безробітних в половині лютого було нормальне в цьому часі і виносило 3,121.000 осіб, а число затруднених становило 63,190,000 осіб.

Де Сапіо говорить про демократичну перемогу в 1960 році

Ню Йорк. — Де Сапіо, демократичний політик із Ню Йорку у своїй промові в Клюбі Молодих Демократів в Ню Йорку передбачає, що в президентських виборах в 1960 році виграють демократи, якщо будуть триматися ліберальної традиції своїх президентів Ф. Д. Рузвелта і Гаррі С. Трумана. Він також передбачає перемогу посадника Ню Йорку Роберта Ваґнера восени цього року та перемогу демократичного губернатора Ню Йорку — Аверелла Гарримана восени 1958 року. Та Де Сапіо остерігав демократів проти змагань віцепрезидента Ричарда М. Ніксона виграти президентські вибори в 1960 році. Ніксон старатиметься здобути виборчі голоси проґрамою так званого „модерного" або „поміркованого" республіканізму, який є „підробленим" і „удаваним" лібералізмом, бо тільки в малій мірі є він тим, чим в дійсності є демократичний лібералізм. Де Сапіо закликав демократичних членів Конґресу і губернаторів до таких осягів, які помогли б виграти вибори в 1960 році.

Кері закликає до боротьби проти зловживання в роб. спілках

Вашинґтон. — Фінансовий секретар промислового відділу АФП-КІО Джеймс Б. Кері, промовляючи на зборах, присвячених справі добродійних фондів, заявив, що зорганізоване робітництво мусить рішуче виступити проти тих зловживань, які діються в робітничих спілках. Кері побоюється, що „несумлінні робітничі провідники та їхні приятелі вже могли спроневірити мільйони долярів із робітничих фондів". Треба негайно виявити всякі надужиття фондами та карати винних, бо в противному випадку громадянство буде вважати винними всіх провідників робітництва. „Або ми вичистимо свій дім в найкоротшому часі, казав Кері, або на нас впаде пляма злочину". Кожний урядовець робітничих організацій, який присвоює собі фонди організації — це зрадник робітництва. Більш того, — це також зрадник людськости. Після виявлення злочинів Дейва Бека на Сенатській Слідчій Комісії, зростає невдоволення з тієї поведінки, яка притаманна тому злочинному провідникові Міжнародного Братства Шоферів. Але ненависть до Бека ще не є загальна, як це ствердили кореспонденти щоденника „Ню Йорк Таймсу" в 25-ох більших містах цієї країни від Бостону до Лос Анджелесу. Одні робітники заявляють, що треба б Бека повісити на стовпі від вуличної ліхтарні, але є й такі, які твердять, що вони самі взяли б із робітничих фондів ще більше, якщо б тільки мали до них такий доступ який мав Дейв Бек. Деякі робітники заявляють, що Бек зробив багато для зорганізування робітництва. Та щораз частіше чути і критичні голоси на адресу Бека, який безцеремонно брав спілкові гроші на свої приватні цілі.

Мічелл про потребу більшої контролі над робітничими фондами

Вашинґтон. — Секретар праці Джеймс П. Мічелл заявив на пресовій конференції, що департамент вивчатиме справу закону, потрібного для контролі над фондами робітничих організацій. Секретар праці назвав поведінку Дейва Бека каригідною і сказав, що треба залишити самим робітничим спілкам очистити свої управи від злочинних елементів. Якщо робітничі провідники потребуватимуть допомоги в цій справі, то уряд її дасть. Покищо департамент праці вивчає такі проблеми: 1. Чи треба б дати повновласть департаментові праці, щоб він міг контролювати та опубліковувати фінансові звіти робітничих спілок. 2. Чи треба поширити протитрестовий закон також і на робітничі спілки. 3. Чи треба домагатися, щоб робітничі спілки здавали звіти, що сталося з прибутками, які постали з членських вкладок. — Одночасно голова Комісії Праці в Палаті Репрезентантів конґресмен Ґреґем А. Барден заявив, що незабаром його комісія почне переслухування в справі фондів в робітничих організаціях, бо в деяких стейтах ті фонди, які в цілій країні доходять до суми 35-ох більйонів, не є достатньо контрольовані. На думку конґресмена Бардена треба б ухвалити новий закон, який уможливив би кращу контролю тих фондів, бо деякі люди „присвоюють собі їх різним способом, а то й просто крадуть".

Заарештовано посадника Портленду за кривоприсягу

Портленд, Ореґон. — Поліція заарештувала посадника Портленду за його два злочини: за те, що він приймав хабар і за кривоприсягу. 43-річний посадник Террі Шранк склав кавцію по 1.000 долярів за кожний пункт оскарження і вийшов на волю. Портлендський ракетер Джім Елкінс зізнавав на конґресовій комісії на початку цього місяця і твердив, що посадник Шранк дістав коверту з 500 долярами в 8212 клюбі в вересні 1955 року, коли він був ще шерифом. Шранк під присягою заперечив це і заявив, що зізнаватиме перед машиною, яка стверджує правдомовність зізнань свідка. Але пізніше відмовився там зізнавати, бо твердив, що йому ставлять невластиві запити. За подібні злочини оскаржують і окружного прокуратора Вільяма М. Ленґлі.

Відбулись збори українських лікарів у Ню Йорку

Ню Йорк. — В суботу, 23 березня ц. р., в Українському Народному Домі у Ню Йорку відбулися річні Загальні Збори Українського Лікарського Товариства в Америці, Відділу Метрополії Ню Йорк. Зборами, на яких було понад 40 лікарів, проводив д-р Роман Осінчук. У звіті уступаючого голови відділу д-ра Богдана Олесницького та у широкій діловій дискусії обговорено чимало справ, важливих для українських лікарів та їх станової організації. На терені ню-йоркської метрополії проживає під теперішню пору 102 українські лікарі, що є членами Українського Лікарського Т-ва. Біля 50 лікарів має вже стейтові ліценції і виконують приватну практику в Ню Йорку, Нюарку та околиці. Деякі, головно молодші лікарі, закінчують спеціялізацію у великих медичних центрах метрополії. Чимало молодих лікарів перенеслися до центральних стейтів, головно ко Іллиной та Огайо, де визнають їх медичні дипломи, добуті після війни у Німеччині та Австрії. До УЛТ-ва належать також деякі тут народжені лікарі українського походження. Відділ Метрополії Ню Йорк влаштовує кожного місяця сходини-конференції з рефератами на різні медичні теми. В міру одержування ліценцій на практику й осідання наших лікарів у таких чи інших стейтах — організація українських лікарів з пливкої стадії переходить у стабільну форму. Провід організації старається активізувати громадську діяльність українських лікарів і збільшити їх жертвенність для національних установ. Українське Лікарське Т-во має теж свої діяльні відділи в Шикаґо, Филаделфії, Дітройті, Клівленді і т. п. До УЛС-ва належать також лікарі в Канаді. Відділ Метрополії Ню Йорк незабаром буде господарем з'їзду українських лікарів, що відбудеться дня 1-го червня ц. р. з нагоди Загальних Зборів Централі Українського Лікарського Т-ва, управу якого оголює д-р Ярослав Восвідка. З нагоди цього з'їзду українських лікарів з цілої Америки буде влаштований репрезентативний бенкет у залях готелю Вандербилт в Ню Йорку, на якому українські лікарі зустрінуться з українським громадянством. Загальні Збори Відділу Метрополії Ню Йорк УЛТ-ва вдруге вибрали на голову д-ра Богдана Олесницького з Нюарку. До Управи ввійшли д-р А. Тершаковець і лікар-дентист д-р М. Крижановський, як заступники голови, д-р С. Павлинський, як секретар і д-р Стефанова, як скарбник. До Контрольної Комісії вибрані: д-р О. Сушків, як голова, а д-р Носковська-Гірняк і д-р Хиляк, як члени.

ЄГИПЕТ ПРОГОЛОСИВ СВОЄ СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ СУЕЗУ

Каїро. — Єгипетський президент Гамаль Абдель Нассер вислав З'єдиненим Державам і шости іншим морським державам меморандум, в якому з'ясовує становище Єгипту в справі Суезу. Повідомляючи про відкриття в половині квітня ц. р. для повного корабельного руху Суезького каналу і висловлюючи подяку всім тим державам і чинникам, які співпрацювали в очищувальних роботах, меморандум вичислює у 12 точках найважніші постанови єгипетського уряду. Воно майже не різниться від його давнього становища, а саме, що єдиним адміністраційним органом для Суезького каналу має бути покликана для цього єгипетська управа та що всі оплати за користування Єгипетським каналом мають бути вплачувані згори тій єгипетській управі. 25% з тих оплат єгипетський уряд призначає для фонду для направи і поширення каналу, а 5% з оплат Єгипет затримає для власного вжитку, решта йде на адміністраційні кошти. Єгипет зобов'язується шанувати Константинопільську конвенцію з 1888 року в справі Суезького каналу. Коли б були якісь спори, то вирішує їх Міжнародний Трибунал у Гаазі. Єгипетський меморандум не згадує про будь-яке хочби дорадче міжнародне тіло при адмініструванні каналом чи при господарюванні грішми з корабельних оплат, тільки загально говорить, що „єгипетський уряд дивиться вперед з довір'ям щодо дальшої співпраці з народами світу в справі використання користей із каналу". В 11-ій точці є теж згадка про бажання єгипетського уряду „перестудіювати відповідні дальші можливості в справах консультації і розсуджування справ", і в отих двох недоговореннях єгипетського уряду — за коментарями західньої преси — скривається можливість дальших переговорів та деяких поступок Єгипту. В тому своєму документі Єгипет не згадує про прийнятих минулої осени принципових шість точок, як базу для полагодження справи Суезу, не згадує теж нічого ро Ізраїль.

Англія проти надій на Об'єднані Нації

Лондон. — Ніяка держава не може формулювати своєї закордонної політики, здаючись виключно на Об'єднані Нації та узалежнюючи себе від Об'єднаних Націй — заявив англійський прем'єр Гералд Мекміллен на пресовій конференції, яку відбув в Лондоні в останню середу, після повороту з Бермудів, де, після від'їзду президента Айзенгавера і державного секретаря Доллеса, він нараджувався ще з канадійськими державними діячами. Він признав, що ця справа була предметом ширшого обмірковування з през. Айзенгавером і ствердив, що становище Англії таке, що не великі держави мають залишати існуючі проблеми на розв'язку Об'єднаним Націям, а Об'єднані Нації мають вести таку політику, яку ведуть великі держави. Запитаний, чи президент Айзенгавер готовий на рішучу політику супроти Єгипту, Мекміллен відповів, що треба почекати і щойно тоді дати на це питання відповідь. Тепер, мовляв, Захід наблизився до „дуже трудної і делікатної частини проблеми на коротку мету". „На всякий випадок — ствердив англійський прем'єр — знаємо тепер, який погляд кожного з нас" — себто Англії й Америки. Мекміллен дуже хвалив висліди Бермудської конференції, ствердивши, що він „осягнув більше, аніж сподівався".

Москва звільняє пів мільйона поляків

Варшава. — У минулий понеділок підписано польсько-совєтський договір, за яким Москва погодилась звільнити всіх поляків, які перебувають у в'язницях і кацетах „перед терміном" для репатріяції. Большевики відмовились від давнішої передумови для репатріянтів, що кожний мусів доказати, що має в Польщі свояків та що з незалежних від себе причин не міг був репатріюватись зараз у 1945 році. Тепер большевики погодились, що репатріяції підлягають всі ті, які були польськими громадянами на день 17 вересня 1939 року, отже тоді, коли совєтські війська переступили кордон Польщі. Зокрема, Москва погодилась, що та умова охоплює також жидів, колишніх польських громадян, одначе Москва застереглась, що жидівські репатріянти не можуть тільки переїздити через Польщу до Ізраїлю, бо на це, мовляв, потрібна згода Москви. В усякому разі, у Варшаві обраховують, що з Совєтського Союзу повинно вернутись до Польщі коло пів мільйона її громадян. Договір визначує кінець 1958 року, як остаточний термін для цієї репатріяційної акції.

„Родіна" простила все . . .

З такими словами ще в 1945 році зверталися раз-у-раз совєтські репатріятори до з-під-совєтських утікачів, умовляючи їх вертатися на „родіну". З тими ж самими словами звертається й досі через свою газетку до еміґрантів генерал Міхайлов із східнього Берліну, до того ж посилаючись на широку амнестію, яку проголосив Кремль для всіх бувших совєтських громадян, що опинилися по цей бік залізної заслони. Газетка „За возвращеніє на родіну" в кожному числі подає численні листи людей, які повірили були енкаведистам і здалися на їхню ласку. В тих листах знову ж таки стверджується, що „родіна" простила все навіть найбільшим злочинцям супроти совєтської влади.

А ось деякі уривки з рубрики „Суд" в газеті „Ізвєстія" з 23 березня ц. р.:

„Протягом трьох днів у місті Людинові тривав судовий процес над зрадником батьківщини, фашистським посібником Д. І. Івановим. Залишившись під час великої вітчизняної війни на окупованій фашистськими загарбниками території, Д. І. Іванов зрадив батьківщину і пішов на службу до ворога" . . . Далі йде довгий опис діяльности Іванова під час німецької окупації в поліції, де він поборював совєтських партизанів і інших „совєтських патріотів". В 1945 році під вигаданим прізвищем Н. П. Смірнова вступає Іванов до совєтської армії. Після армії до 1949 року переховується під третім прізвищем А. І. Петрова, коли за „розкрадання державної власности" попадає під суд і дістає 15 років концтаборів. Звільнившись за амнестією роз'їжджає по всій країні, не маючи певної праці і постійного мешкання. Наприкінці минулого року його пізнають і заарештовують. „Зрадника батьківщини Д. І. Іванова, — читаємо в „Ізвєстіях", — засуджено до найвищої кари — розстрілу".

Дуже недобру послугу зробили московські „Ізвєстія" для берлінського комітету генерала Міхайлова. Як тепер буде він зманювати людей на „родіну"?

АНГЛІЯ ЗВІЛЬНИЛА КИПРСЬКОГО АРХИЄПИСКОПА МАКАРІЯ

АРХ. МАКАРІЙ ЗАКЛИКАЄ ДО ЗАКІНЧЕННЯ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ БОРОТЬБИ І СКАСУВАННЯ ВИНЯТКОВОГО СТАНУ НА КИПРІ

Лондон. — Англійський міністер колоній Леннокс-Бойд оприлюднив в четвер 28 березня звільнення з заслання релігійного і політичного лідера кипрських греків архиєпископа Макарія, що його заслано на малий острів на Індійському океані 9 березня 1956 р. Водночас проголошено повний текст обширної заяви архиєпископа Макарія. Найістотніша точка у тій заяві така, що він закликає підпільну організацію грецьких націоналістів на Кипрі Е. О. К. А. не тільки припинити, але взагалі закінчити всі революційні дії, висловлюючи надію, що водночас англійський губернатор Кипру відкличе тамошній воєнний стан. Архиєпископ Макарій зазначає, що він не має на увазі власного добра, а добро населення Кипру, тому, мовляв, справа його звільнення і повороту на Кипр не може бути предметом політичного торгу, проте він висловлює переконання, що його поворот на Кипр причинився б до заспокоєння настроїв і створення кращої атмосфери для повного замирення. Він перестерігає знову англійський уряд, щоб той не віддавався омані, що переговори вестиме будь-хто інший в імені Кипру, як тільки він, арх. Макарій і домагається загальної амнестії для політичних в'язнів. Він підтримує теж становище грецького уряду, який відкинув посередництво Ради НАТО, виходячи з засновку, що резолюція Об'єднаних Націй, прийнята на останній Генеральній Асамблеї, говорила про „мирну, демократичну і справедливу розв'язку", маючи — за інтерпретацією Макарія і грецького уряду — на увазі безпосередні переговори між Англією і населенням Кипру. Англійський уряд, звільняючи тепер Макарія, повідомив, що Макарій „покищо" не повернеться на Кипр. За часописними вістками, Макарій від'їде кораблем з теперішнього свого місця заслання на Індійському океані 15 квітня і прибуде на летовище до Кенії, звідкіль перевезуть його літаком просто до Лондону. Парляментарний посол Ноел-Бейкер з Партії праці, який свого часу посередничив між Макарієм та англійським урядом, дістав від Макарія депешу: „сподіваюсь побачити вас дуже швидко". Разом із Макарієм звільнено також трьох його товаришів, вищих духовників із Кипру, засланих водночас у березні мин. року за їх здогадний зв'язок з грецьким революційним підпіллям на Кипрі. На острові Кипрі греки били в церковні дзвони на вістку про звільнення Макарія. За часописними коментарями — англійський уряд рішився приспішити справу мирної розв'язки справи Кипру, а звільнення Макарія має стати зворотним пунктом на краще.

Скандинавські держави обурені шантажем Москви

Штокгольм. — У Швеції, Норвегії і Данії публічна опінія схвильована останнім листом Булґаніна до прем'єра Норвегії з одвертими погрозами обкидати Норвегію водневими бомбами і цілком знищити її за її союз із західніми державами, об'єднаними в НАТО. Шведська преса підкреслює, що ця погроза не стосується одної тільки Норвегії, а всіх скандинавських держав. Незалежна пресова аґенція з Копенгаґену, Данія, стверджує: „Час приятельських відвідин минувся. Настав час погроз. Те, чого хочуть росіяни, це застрашити Норвегію і відірвати її від союзу з Америкою". Шведське міністерство закордонних справ офіційно не зайняло ніякого становища до шантажної ноти Булґаніна, але впливовий щоденник „Даґенс Нігетер" пише: „Це офензивна пропаґанда проти всіх скандинавських країн. Російський пропаґандивний вогонь, який раніше вдаряв по Швеції, тепер зосереджений проти Норвегії, Данії і Фінляндії". Сама Норвегія не настрашилась. Її міністер оборони, Корнеліє Стаф, який тепер прибув до ЗДА разом з іншими високими військовиками держав НАТО, заявив, що Норвегія сама буде домагатися від ЗДА атомової зброї для норвезької армії, бо тільки таким чином можна буде опертися масі совєтської суходільної армії, на випадок большевицької аґресії. У зв'язку з нотою Булґаніна пригадують, що раніше Москва вислала була вже подібні погрози до Туреччини, Японії й Ірану та в листопаді мин. року до Англії, Франції і Ізраїлю.

В АМЕРИЦІ

● **Журналіст МекҐарффін** на останній пресовій конференції, нав'язуючи до запропонованих Президентом ощадностей в бюджеті, запитав його, що думає він зробити з тими двома гелікоптерами, які мають перевозити його з Білого Дому на ґольфове грище. Айзенгавер відповів, що нічого не знає про ці гелікоптери і відмовився вислухати дальшу заяву журналіста.

● **Окрема комісія** виявила, що в стейті Массачусетс діяла ракетерська організація, яка впродовж року мала обороту на два більйони долярів. Ракетерство в тому стейті розвивалося без перешкод, користаючи з прихильности поліції і частини преси. Не мало воно потрібного відпору й збоку громадянства, яке байдуже ставилося до незаконної гри і льотерії.

● **Численні представники** індіянських племен відвідали у Сенат. Підкомісію в Індіянських Справах і домагалися, щоб Конґрес призначив на допомогу для індіян 200,000 долярів. Поблизу індіянських резервацій заснувати ряд промислових підприємств, де індіяни знайдуть собі працю.

● **У Мехіко Сіті** внаслідок вибухів динаміту в приватному складі згинуло 16 осіб і знищено цілий квартал, що складався з 30 домів. Поранено 235 осіб, які стояли на вулиці після першого вибуху, не сподіваючися нового. Число людських жертв має бути більше, бо не всіх ще знайдено.

● **Президент Айзенгавер** назвав колишнього голову Крайового Республіканського Комітету Ліонарда В. Голла „губернатором", але негайно виправив свою помилку і назвав його „головою". Недавно Айзенгавер заявив, що підтримуватиме Голла як кандидата на губернатора Ню Йорку, якщо його найменують кандидатом цього стейту.

● **Щоденник „Морнінґ Телеґраф"**, присвячений проблемам плекання расових коней і кінських перегонів, збільшив свою ціну з 35 до 50 центів.

● **До Бірмінґгему**, Алабама, приїхали невідомі люди, розібрали ґараж подружжя Рейнолдів, склали його на вантажне авто і від'їхали в невідомому напрямку. Рейнолди були тоді на праці, і тепер не мають місця на свої два авта.

У СВІТІ

● **Ген. Алінаґі Гольпрі**, комондант поліції в Ірані, офіційно повідомив, що бандити напали з засідки на два авта, якими їхали два американці, 37-річний Кевін Керрол та 35-річний Брюстер Вилсон, службовці Адміністрації Міжнародної Кооперації, — і вбили їх разом з двома іранцями, що їх супроводили. Дружину Керрола бандити схопили. Нападені відстрілювались, поки їм вистачило амуніції. За бандитами вислано погоню, в якій бере участь 700 жандармів, 400 вояків і 100 верхівників на верблюдах. Іранський генерал заповів швидке схоплення бандитів. Нещастя трапилось минулої неділі вночі. Тіла знайшов поліційний патруль.

● **Геролд Конолі й Ольга Фікотова**, американський 26-річний олімпійський чемпіон у киданні молотом і чеська 24-річна олімпійська геройка у метанні диском, повінчались минулої середи у Празі при величезному здвизі народу. Їхній „міжнародний роман" набрав широкого розголосу у світі, поки вони чекали дозволу від комуно-чеської влади на дозвіл одружитись. З комуно-чеської влади ніхто не з'явився ні в церкві ні в муніципалітеті на цивільному шлюбі, зате пражани заманіфестували свою прихильність новоженцям, які виїдять до ЗДА, і — посередньо — ворожість комуністичній владі.

● **Уряд Північної Ірляндії**, приналежної до Англії, заповів що буде домагатися від Ірляндської Республіки, себто суверенної Південної Ірляндії, відшкодування за матеріяльні шкоди, заподіяні впродовж минулого року наскоками на військові об'єкти і публічні споруди південно-ірляндської націоналістичної революційної організації, званої Ірляндська Республіканська Армія. Тому, що Ірляндська Республіканська Армія є нелеґальною орґанізацією і стоїть у Південній Ірляндії поза законом, південно-ірляндський уряд не приймає на себе відповідальности за її дії.

● **У смузі Ґази** на Синайському півострові, що в останніх тижнях була центром міжнародної уваги як потенціяльне джерело нової війни між Єгиптом і Ізраїлем, 216,000 арабів, які втекли з Палестини під час арабсько-ізраїльської війни, з 1948-го року перебувають на утриманні Об'єднаних Націй. В ізраїльському порті Гайфа на складах Допомогової Аґенції Об'єднаних Націй є 12,000 тонн харчів, яких було б досить для двомісячного прохарчування цієї маси бездомних арабських нуждарів, але вони самі рішуче відмовляються прийняти ці харчі, якщо їх привезуть безпосередньо з Ізраїлю, а не через якийсь єгипетський порт. Тим часом це вимагало б двократного перевантажування харчів, тижнів часу і масу грошей.

● **В Монтреалі**, Канада, згорів старий двоповерховий дім, в якому згинули 74-річний Дж. Лебеф, 45-річна дружина, і четверо дітей в віці від 5 місяців до 10 років.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЄДИНА ВІДПОВІДЬ НА ШАНТАЖ

Остання нота совєтського уряду, переслана прем'єром СССР Булґаніним на руки норвезького прем'єра Ейнара Ґаргардзена з погрозами знищення не тільки Норвегії, але й сумежних країн, приналежних до НАТО, і навіть З'єдинених Держав Америки, є тільки черговою ланкою в совєтській політиці шантажу останніх років. Відплатними акціями й атомовими репресіями погрожували Совєти на протязі останніх років цілому рядові західніх держав, бажаючи відстрашити їх такими погрозами від приєднання до НАТО. Стали частішими ці погрози „повного знищення" особливо ж останнім часом, коли Америка обіцяла озброїти армії держав НАТО також атомовою зброєю.

Президент Айзенгавер, промовляючи під час своєї пресової конференції в середу 27 березня ц. р., пригадав, що із своїми погрозами та спробами шантажувати країни антисовєтського оборонного бльоку почали виступати Совєти ще в 1950 році, перестерігаючи Норвеґію й інші країни проти приєднання їх до НАТО. Рік тому виступила Москва з погрозами „тотального знищення" проти Туреччини, Ірану й інших країн, щоб відстрашити їх від участи в Багдадському Пакті. Наприкінці 1956 року Москва пробувала шантажувати погрозою атомових бомб і „добровільців" Велику Британію, Францію та Ізраїль. У січні цього року Совєти „перестерегли" подібними погрозами Японію, Туреччину й Іран, вимагаючи, щоб вони заборонили встановлювати західні атомові бази на своїй території. Майже в кожній з переданих урядам згаданих держав нот була висловлена натяками або цілком таки відкрито погроза застосувати супроти них атомові, а то й водневі бомби.

Пригадуючи всі ці спроби шантажу, президент Айзенгавер ствердив, що совєтські обвинувачення та погрози позбавлені будь-яких підстав, бо кожна із заінтересованих країн має не тільки право, але й обов'язок вживати всіх потрібних для своєї безпеки й оборони заходів. На цьому ж становищі стали офіційні норвезькі кола і більшість норвезької преси, називаючи ноту Булґаніна звичайним шантажем і встряванням у внутрішні справи іншої країни.

Совєтська нота з безпосередніми погрозами „тотального знищення" Норвегії, а далі й інших скандинавських країн, зокрема Швеції та Фінляндії, є черговим доказом совєтської перфідії і забріханости. Це ж ніхто інший як Совєти відкинули американсько-британську пропозицію в справі встановлення міжнародної ефективної контролі над дослідами з атомовою і водневою зброєю, боячись хоч би й тіні стороннього вгляду в совєтську атомову індустрію. Відкидаючи таку контролю, ведену на основі взаємности, Москва в той же час не вагається погрожувати мирним країнам Заходу застосуванням саме тієї, буцімто осуджуваної ними, атомової та водневої зброї. Таке становище є найбільш вимовним виявом справжнього ставлення Москви до справи обмеження атомових зброєнь.

Водночас із цим ці погрози і спроби шантажу доказують, що у своїй зовнішній політиці Москва послідовно і вперто додержується метод Сталіна, що його після короткотривалої „десталінізації" реабілітовано знову, як „великого борця проти імперіялізму" і „доброго комуніста". Здійснювання совєтської закордонної політики покладено знову в руки таких громил, як Громико, з характеристичними для них методами мілітарного і політичного тиску, застрашування, погроз і шантажу. Протиставитися цій політиці можна тільки рішучістю і силою. Кожне вагання, кожен відступ Москва запише на рахунок своєї перемоги.

З цього погляду єдиноправильним і слушним було становище президента Айзенгавера, висловлене також на згаданій вже пресовій конференції в Білому Домі, в справі редукції встановленого на 72 більйони бюджету. Визнаючи конечність редукції і з тим відтяження громадян від надмірних податків, Президент дуже рішуче висловився проти будь-якого зменшення витрат на оборону і на допомогу закордонові. В обличчі брутальної совєтської політики, розрахованої на аґресію і встановлення комуністичної влади в усьому світі, рішеність президента Айзенгавера не зменшувати ні в чому витрат на оборону ЗДА і на мілітарну допомогу їх союзникам — є єдиною можливою відповіддю на московські погрози і шантаж.

ЖУКОВ ПОГРОЖУЄ

Міністер оборони СССР Георгій Жуков, він же „тричі герой Совєтського Союзу" і кавалір усіх орденів, включно з трьома орденами Леніна — виступив 16 березня в Москві перед вибранцями совєтської армії.

Фігура Жукова досить відома. Це він в імені совєтської найвищої військової команди і в імені компартії приймав 8 травня 1945 року в Берліні капітуляцію гітлерівської Німеччини, це він, як найпопулярніший в останній війні совєтський генерал, потрапив був у неласку Сталіна, що боявся всяких можливих конкурентів, це його найпершого реабілітували після смерти Сталіна новоявлені диктатори і його ж ладили вони в Кремлі на „друга" президентові Айзенгаверові.

Підступна політика хрущовських усмішок — вже остаточно перейдений етап. Крутим і залитим кров'ю порогом цього етапу була Мадярщина. І сьогодні, коли Москва переконалася, що на гачок однобічного роззброєння Америки не зловити — співіснувальні усмішки звертає вона вже на адресу тільки „невтралістів" і всіх тих, хто хоче і може вірити в неймовірне. А всю свою лють виливає на З'єдинені Держави за творення ними системи колективної оборони, за розбудову летунських і морських військових баз, що, немов кафтан безпеки на божевільному, з усіх боків облягають СССР, стримуючи його від кривавого бешкету в світовому маштабі.

Яскравим виразом теперішньої політики Совєтського Союзу є промова маршала Жукова, звернена фактично не до совєтських старшин і солдатів, а — до „невтралістів" і союзників Америки, щоб перших скріпити на їхніх „невтралістичних" позиціях, а других застрашити і відірвати від З'єдинених Держав.

Проте, вже на самому початку своєї промови Жуков заплутується в совєтській політичній бухгальтерії. „На протязі 40 років існування совєтської влади, — каже він, — ми не бачили, щоб реакційні імперіялістичні кола замирилися з фактом існування совєтської соціялістичної держави, чесно й сумлінно співпрацювали з нашою країною". Сказано недвозначно. Але кому ж тоді так настирливо пропонувала і пропонує Москва співіснування, коли і в ЗДА, і в Англії, і в Західній Німеччині при владі, як сама вона твердить, стоять „реакційні імперіялістичні кола"? Жуков сам собі суперечить, кажучи далі: „Совєтський Союз, керуючись у своїй зовнішній політиці вказівками Леніна про можливість мирного співіснування держав з різними соціяльними системами („реакційними імперіялістами"!), провадить політику миру, політику дружби".

Вхопившись за Леніна, маршал Жуков, згідно з ленінською діялектикою, вилущує з горіха ядро — З'єдинені Держави Америки. За його словами виходить, що всю кризу на Середньому Сході спричинили тільки вони: 1) Під час Суезького конфлікту „за спиною Англії, Франції та Ізраїлю стояли реакційні американські імперіялісти" (до речі, як цілком поважно твердить Жуков, „англо-французькі війська зустріли гідну відсіч збоку єгипетської армії і зазнали воєнної поразки") і 2) На зміну англійським, французьким та ізраїльським аґресорам на Середній Схід знову прийшли ЗДА з „своїм пляном захоплення цього району, відомим під назвою доктрини Айзенгавера".

Так по-ленінськи представивши ЗДА і „загрозу", яку вони несуть світові, маршал Жуков переходить в психічну атаку. Передусім згадує він „великого друга" червоний Китай з його 600-мільйоновим населенням і могутньою армією, далі пригадує армії країн „народних демократій" і нарешті свою подорож до Індії та Бірми, населення яких, мовляв, захоплено його зустрічало, демонструючи свою дружбу („в своїй політиці СССР хоче мати якнайбільше друзів") і виявляючи глибоку повагу знов же таки до совєтської армії.

Про третю світову війну маршал Жуков говорить, як про річ неминучу. „Ми вважаємо, — каже він, — що майбутня війна багато в чому відрізнятиметься від минулої війни... Вона вестиметься в надзвичайно напруженій обстанові як на суходолі, на морі, так і в повітрі. Вона охопить не тільки театри воєнних дій, але й найглибше запілля воюючих сторін..."

І знову погрожує совєтський маршал Америці: „Американські імперіялісти, — вимахує він кулаками, — організують військові бази в Европі та інших частинах світу, постачаючи капіталістичним країнам атомову зброю і, певно, сподіваючись, що в разі війни в Европі або в Азії їм удасться, як і колись, відсидітись за океаном і уникнути нищівних ударів. Але це — наївні розрахунки!"

Потім вертається він до своїх спогадів з поїздки по країнах Азії, щоб знову застрашувати вільний світ. „В Індії і Бірмі, — заявляє Жуков, — мене питали, чи застосують у майбутній війні атомову і водневу зброю. Я чув і таке: оскільки ця зброя може взаємно знищити ту й другу сторону, то який же сенс у її застосуванні? Мабуть, казали мені, атомову зброю не застосують так само, як не застосували в минулій війні хемічну зброю. Я вважаю, що таке міркування зовсім неправильне. Поперше, атомову зброю чимраз ширше впроваджується на зміну звичайної, і на випадок великого воєнного конфлікту атомову зброю неминуче застосують як основний засіб для досягнення поразки на ворогові. Подруге, хемічна зброя в минулому була зброєю додатковою до звичайної, противники могли воювати, обмежуючись звичайною зброєю, не вдаючись до хемічної, атомова ж зброя, як я вже сказав, широко вводиться у війська, як основна зброя..."

Отак совєтська дипломатія співіснувальних усмішок обернулась на атомово-водневу дипломатію. Слово в ній забирає „тричі герой" у маршальських еполетах, той, що „переміг Гітлера". Але ціль совєтської дипломатії залишилась незмінна: розз'єднати вільний світ, відірвати від Америки її союзників і змусити її кінець-кінцем вернутися до політики ізоляціонізму. А тоді всіх інших змусити танками до співіснування по-ленінськи.

Напевно загрози Жукова не залякають тих, кому доручена оборона Америки і хто сьогодні бере на себе відповідальність за мир і спокій у вільному світі. „Кафтан безпеки" добре покраяний і міцно пошитий. Здоровий інстинкт европейських і азійських ще не поневолених націй теж змушує їх готуватися, щоб дати належну відсіч тим, хто зазіхає на їхню свободу. А свого власного запілля, де поневіряються в комуністичному рабстві народи, Москва боїться чи не більше як летунсько-морських баз, де вдень і вночі напоготові стоять керовані ракети і літаючі фортеці, щоб у рішальну годину появитися над головами кремлівських диктаторів.

Вагаються „невтралісти", очікуючи ходового вітру історії, щоб напинати вітрила і плисти на Схід чи на Захід. Але ніколи не досягав цілі той, хто плив лише за вітром...

В. С-ко

К. Крупський

„ПОВІЙ, ВІТРЕ, НА ВКРАЇНУ..."

У вільній українській пресі в Америці рідко трапляються згадки про київські радіопересилання, хоч не один з нас, припадково маніпулюючи коло радіоприймача, їх слухає. А не один свідомо „шукає" час від часу Києва, щоб довідатися, чи „не вибухла" вже в Україні революція або щось подібне.

Та вислухавши одну авдицію п. н. „Передачі для українців, що перебувають поза рубежами рідної землі", ви скоро впевнитеся, що московську забріханість змінить хіба „могила і лопата", або... воднева бомба.

В 47-му числі „Свободи" вміщена була дуже влучна стаття п. н. „Голос окупанта". Такі статті у вільній українській пресі придалися б частіше. А головно на терені Канади. Бо не знати, чи ігнорування українською пресою тих радіопередач є доцільніше, як час від часу відповідне коментування їх.

Якби большевики у своїй пропаганді виходили із засади, що українці найкраще у світі пізнали большевицьку дійсність і тому шкода робити будь-які витрати на пропаганду для них, то в такому випадку вони не мали б жадного успіху.

Тому ми також не сміємо промовчувати хоч би найбільш очевидної для нас московської брехні — виходячи лише із засади, що та брехня є вже знаною в цілому світі. Не сміємо промовчувати, знаючи про те, що всяке зло має тенденцію поширюватись, якщо йому не протидіяти.

Якби ті земляки у вільному світі, які ще не вилікувались з комуністичного дурману, знали про Москву правду, то напевно не писали б листів до київської радіовисильні. Вони начхали б на репортажі з т. зв. „поштової скриньки", в яких, крім брехні, немає нічого.

Тужлива мелодія „Повій, вітре, на Вкраїну", якою звичайно розпочинають ту „поштову скриньку", є тільки дешевеньким гачком на те, щоб зловити якогось наївного слухача. Або ті голоси наших бідних селян, взятих „з наказу" на плівку, чи не говорять вони нам про те горе, яке переживає наш нарід на рідних землях під московським чоботом?

І хоч вони, бідні, мусять говорити про те, що їм „дуже хорошо" живеться, що кожен з них побудував нову хату, розвів сад або хоч привіз „твердий" матеріял під будову хати, — ми добре знаємо, що це все неправда, що вони, бідні, мусять говорити те, що їм наказують.

Але того замало, що ми тут знаємо. Ми постійно повинні намагатися зробити ту правду зрозумілою для всіх. Для того вийми з тих репортажів треба вміщувати час від часу в нашій пресі, але з відповідними коментарями. Або, найкраще, сконфронтовувати їх із змістом правдивих листів, що дістаються до нас з поневоленої Батьківщини окружними дорогами. Листами, в яких, крім зідхань до Бога, з недомовленими наріканнями на брак харчів, одягу, опалу, лікарств та іншого, немає ні сліду із того „хорошого".

Ми знаємо і добре розуміємо характер і ціль київських передач, але цього зовсім замало. Треба старатися зробити їх зрозумілими для тих всіх, хто сам не може їх зрозуміти.

Зміст цих передач є найкращим матеріялом, який, при відповідному коментуванні, переконає кожного недовірка в тому, що все те, що лунає з Києва на хвилях етеру, є тільки глумом над українством; що Москва на ділі трактує Україну як свою колонію. Та ж уже самий акцент дикторів київської радіовисильні каже нам виразно, що панівною мовою в Україні є московська мова. В цій радіовисильні говориться тільки про Москву і для Москви. Всі конверсації із закордонними студентами чи відвідувачами ведеться тільки на „общепонятном". А це найкраще вказує на „свободу" України, про яку, наче на глум, з Києва говорять.

Також ті нібито присвячувані визначним українським письменникам та поетам передачі — це ніщо інше як глум над ними. Бо всім їм причеплюють ярлик зненавидженого у світі соціялізму. Але російських поетів та письменників пхають у світ як клясиків, або мистців красного письменства.

Навіть назви фабрик, колгоспи та вулиці по містах Західньої України названо іменами москалів, і це повинно переконувати найдурнішого, в якому стані перебуває Україна.

З Києва чуєте в українській мові тільки театральні п'єси з колгоспного життя або твори сучасних письменників, в яких зневажається змагання українського народу до волі („Голубі ешелони" П. Панча).

Та найбільше присвячується часу „великому братньому русскому народові", його „героїчній боротьбі" та „лицарським подвигам".

Хочеться вірити, що державні чинники цієї країни і Канади з часом звернуть увагу на новий спосіб інфільтрації московсько-большевицької отрути і вкоротять сваволю тих, яким на смачному канадійському і американському хлібі кортить до московського раю. Найпростіше було б зробити те, що вже давно повинно було статись: запропонувати тим, кому дістеся в Канаді чи ЗДА „кривда", щоб вони переїхали до раю і там уже смакували всіх благ та московського нагая.

Що до того раніше чи пізніше дійде, маємо вже деякі познаки.

Іван Кедрин

ТРУДНОЩІ ОБ'ЄДНАННЯ ОУН

(Голос в дискусії)

Коли п. Евген Скоцко закликає до об'єднання чотирьох нинішніх груп, що постали з колишньої одностайної Організації Українських Націоналістів, і бідкається над цим станом („Свобода" ч. 41 з 3 ц. м.), то він — очевидно — має повну рацію. Є стільки поважних арґументів, чому цей стан кепський і чому треба б об'єднання розпорошених сил ОУН, що другорядне значення має саме дискусійний арґумент автора, що — мовляв — це єдина організація, здібна до революційного діяння в Україні, а революційна дія — єдина надія на визволення України. Коли б прийняти тезу ш. автора, тоді послідовно можна було б договоритись до того, що поза чотирма групами колишньої ОУН взагалі в Україні і поза нею немає ніяких вартісних елементів — з погляду визвольної боротьби та з погляду майбутньої державности України. Ясно, що такий висновок неповажний, отже і не є в порядку твердження, яке до нього доводить. Але, як сказано, мотивація не грає тут найважнішої ролі: самий факт розколу націоналістичного табору на чотири групи (а Є. Коцко дораховує до нього ще, як п'яту групу, УРДП, яка ледве чи таким окресленням дуже зраділа) — самий тай факт надто прикрий і анормальний, щоб треба аж пояснення, чому добре було б цей процес парцеляції заступити процесом комасації.

З усіх завваг Евгена Скоцка видно, що його — колишнього активного націоналістичного діяча — теперішній невідрадний стан на націоналістичному секторі болить, що він щиро і глибоко прагнув би направи відносин. Сміливо можна твердити, що цієї поправи бажають всі українські діячі, без уваги на партійно-політичний світогляд. Можна інколи зустрітися з думкою, що — мовляв — ідеологічні противники ОУН, люди з центрового демократичного табору, раді такому розбиттю націоналістів. Це — груба помилка. Тільки дуже обмежені одиниці можуть неґувати наявність українського націоналізму в розумінні ОУН. Партійно-політична диференціяція в кожній новітній нації йде за її власними, прикметними течіями. Залишаючи на боці органічні причини українських відносин у 1920-х р. р. нашого сторіччя і чужі впливи, все одно та течія, яка оформилась організаційно в січні 1929 року, вросла в українське суспільно-політичне життя і належить уже до традиційних течій. І коли твердимо, що в майбутній українській міжпартійній констеляції є місце для соціялістів, національних демократів і консерватистів-гетьманців, то було б просто нерозумно заперечувати там місце націоналістам. Але, якщо навіть під знаком запиту, як питання тільки можливостей, стоїть майбутнє оформлення політичних партій і течій в Україні після її визволення з-під нинішньої супремації Москви, то аксіомою є існування сильної націоналістичної течії на еміґрації і в країнах її заморського поселення. А Є. Скоцко, хоч говорить під кутом відносин в Україні, все ж має на увазі консолідацію націоналістичних груп передусім поза її межами. Найбільший противник ОУН, признавши наявність існування українського націоналізму і рацію його екзистенції, не може бажати, щоб той націоналізм був розбитий, схаотизований, доведений до організаційного абсурду, як його стверджує ш. автор. Такий стан, як є сьогодні, не компромітує тільки членів ОУН. Він компромітує всіх українців, компромітує українську справу. І тому й усі не-націоналісти в розумінні приналежности до однієї з груп колишньої ОУН, мусять нарівні з Є. Скоцком жагуче бажати собі й ОУН, щоб закінчився той неповажний, нікому не зрозумілий поділ на кілька груп, що одна одну перелицитовують в проповідуванні націоналістичних гасел та суперничають у переконуванні громадянства й націоналістичного світу, що тільки та, а не інша група є дійсним продовжувачем ОУН з Віденського з'їзду 1929 року по розколі, що стався в січні 1940-го року.

Зате непробачною слабістю статті Є. Скоцка є відсутність будь-якої конкретної плятформи, на якій ті групи ОУН могли б об'єднатись. Він не виходить поза ствердження, що є зле і що повинно бути краще. Як це зробити — залишає кожному на власний розсуд. Однак, повне промовчання практичних способів переведення консолідації розбитої ОУН підсилює сумніви, чи взагалі така консолідація в нинішньому часі і в нинішніх умовинах можлива. Розкол ОУН на теперішні групи не прийшов з повітря. Він мав теж свої причини, що їх не можна нині перекреслити, як анахронічні, не істотні. Якщо навіть причина першого розколу на два табори, взявмі

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЧОМУ Я БАРВІНКОМ...

Чому я барвінком
  в гаю не стелюсь,
Де ніжки твої
  ластівками літають,
Де руки - лілеї
  назустріч комусь
Квітки лісові простягають.

Чому не літаю
  я вітром в гаю,
Де ввечорі сяєш ти, зоре?
Схопив би на крила
  я пташку свою,
Одніс би за горя, за море.

О. ОЛЕСЬ

Юрій Мушкетик

ГАЙДАМАКИ

(7)

Натовп продовжував стояти, немов заворожений, і раптом стрепенувся, вибухнув сотнями голосів. Селяни, обганяючи один одного, кинулися до возів, на яких стояло кілька гайдамаків. Біля возів всі скупчилися. А позаду, плутаючись у довгих полах і боячись, що йому не вистачить зброї, відчайдушно пробивався низькорослий татарин Товмач, силкуючись протиснутись попід руками.

— Мені крива шабля лишіть, яничарку мені! — кричав він, хоч за гамором ніхто не чув його слів.

...Наступний тиждень промайнув, немов один день. Залізняк впорядковував сотні, випрошував у намісника коней, споряджав лазутчиків у Чигиринський і Сміллянський городові полки, поспішав на кузню, де кувались ножі та наконечники для ратищ. Його струнку, у туго запоясаним кунтуші, постать бачили то в землянках, то в саду коло обозу, то біля намісникової келії. Ось і цього дня, коли вже зовсім стемніло, він вернувся до хати, в якій жив ще наймитуючи. Їсти не хотілося, і Максим, не роздягаючись, ліг на лаву. В голові блукали уривки якихось думок, важких і невиразних.

Залізняк ще й досі сам гаразд не знав, коли вони виступлять і в яку сторону. Конфедерати в Медведівці не появлялись, вони зупинились напівдорозі. Проте, Максимові було ясно, що не сьогодні-завтра вони прийдуть, він розумів, що треба використати час, щоб зібрати якомога більше людей і озброїти їх.

„На Січ пошлемо гінців, — думав він, прикривши долонею очі. — Хрін і Жила зберуть хлопців".

Двоє гайдамаків лежали на полу і пошепки розмовляли. Побачивши, що Залізняк прийняв руку та розплющив очі, і гадаючи, що заважають йому відпочивати, вони замовкли.

„Чи Бурка від Жаботина варту виставив, ніби казав мені, що так?" — намагався пригадати Максим. Він вже хотів підвестися і піти запитати, як у хату в супроводі гайдамаки зайшов якийсь дід з хлопчиком. Максим придивився і впізнав кобзаря. Сумний, немов бачачи, де лежить отаман, відсторонив гайдамаку і ступив до лави.

— Ти тут, отамане?

— Тут, — Максим підвівся. — Сідай, діду.

— З Медведівки я сьогодні, — опускаючись на лаву, сказав кобзар.

— З Медведівки? — похопився Залізняк і враз згадав, що ще не вернулись послані туди двоє розвідників. „Може, схопили їх?" — подумав і сказав уголос: — Що там?

— Тебе ждуть. — Сумний повернув голову, і тепер подвійний шрам на лобі здавався подібним до двох борозен, виораних у складку. — У Кончаківській кріпості шляхта збирається, медведівські пани вже всі там, туди трохи й з надвірної хоругви Вишневецьких перебралось: шляхта і частина козаків, котрі заможніші. Городові всі в Калинівській кріпості лишилися.

— А решта надвірних хоругов? — запитав з полу гайдамака.

— Решта в мастку. Стоять і не знають, що їм робити. Вони з тобою підуть, Максиме.

— Де чигиринський комендант і його залога? — запитав Залізняк.

— Немає Квасневського в кріпості. Втік з містечка, а за ним і сотні його подалися. — Кобзар помовчав і, похиливши голову, додав: — Всіх, про кого знають, що в гайдамаках хтось є з їхнього сімейства, забрали і в комори, що біля зборні, замкнули.

Обидва гайдамаки схопилися з полу.

„Мати і Оля теж там, — майнуло в Максимовій голові. Він мало не прохопився запитати про них, але тут же стримав себе. — Звичайно, там. Але про це не треба питати. Скажуть, бач, коли довідався, що його сімейство забрали, то відразу повів сотні на містечко".

Він сидів, стиснувши зуби. Вперше відчув, як важко бути отаманом.

Однак, треба було щось вирішувати. Максим зідхнув і, взявши з стола кисет та кресало, сховав до кишені.

— Дядю, а бабуся і Оля, мабуть, на Тясмині сховалися, — сказав Петрик.

Кобзар заперечливо похитав головою.

— Скоріше в когось з сусідів.

— Ідіть, хлопці, і покличте Бурку та отаманів усіх, — наказав Залізняк гайдамакам. — Будемо виступати.

...Цей перший бій окрилив усіх Все вдалося якнайкраще. Залізняк привів три сотні гайдамаків у Медведівку опівночі. Ще в монастирі, порадившись з сотниками, вирішили брати кріпость не з берега, а з води, звідки найменше могла цього сподіватись шляхта. Гайдамаки зібрали всі, які тільки були понад берегом, човни, і одна сотня, захопивши з собою приготовані мотузи та довгі дрючки з ключками на кінцях, поплила очеретами до кріпости.

Штурм почався перед світанком, коли густий туман огорнув річку. Напад був до того несподіваним, що сторожа, побачивши на мурах гайдамаків, кинулась тікати, не зробивши жадного пострілу. Вартові отямились тільки пізніше, коли гайдамаки вже перелізли через мур.

Залізняк з двома сотнями стояв неподалік воріт. Звідси були чути стрілянину, але згодом настала тиша. Вже думали, що сотню скинули у воду. Максим хотів був наказати бити дубовою колодою двері кріпости, як раптом пролунало вроздріб з десяток пострілів, і двері відчинилися. На подвір'ї палала якась будівля, в хлівах ревла потривожена худоба. В передранковій імлі хижо блискали вогники пострілів у вікнах замку, рикали, неначе звірі, моздирі, виплюючи в розчервонілі гайдамацькі обличчя картечу. Та вже то тут, то там здригались лункі коридори від радісних вигуків атакуючих, сліпо билися під високими склепіннями кажани, налякані шабельним дзвоном. Максим, не зупиняючись, побіг сходами нагору. Ще на початку хтось викресав вогню і засвітив встромлену в пристрій у стіні плошку. Максим взяв плошку в ліву руку, тримав її високо над головою.

Вони вбігли в одну залю, другу, перебігли якусь круглу кімнату — скрізь було пусто. Гайдамаки, що розсипались по сусідніх кімнатах, теж не знайшли нікого. Тоді Залізняк кинувся сходами вниз. Бій уже згас, по залях, коридорах з плошками, свічками, а то й просто з вмоченим у смолу палаючим клоччям, настромленим на шаблі, снували повстанці. Біля невеликої кімнати в кінці вузького коридору стовпилось найбільше гайдамаків.

— Що тут таке? — присвітив комусь плошкою в обличчя Максим.

— Шляхта сюди сховалась, — мружачись від світла, відповів гайдамака, — всі, які встигли.

Залізняк протиснувся в кімнату. В ній, недалеко від дверей, виднілo щось схоже на льох, туди вели сходи. Біля сходів, підігнувши під себе ногу, ніби продовжуючи бігти, лежав один з медведівських шляхтичів, пан Броварський.

— Чого ж ви за ними не кинулись? — придивляючись в глибину ходу, запитав Залізняк.

— Подались були, і відразу ж двоє зірвались в якусь яму, світла чекали оце.

ТРУДНОЩІ ОБ'ЄДНАННЯ ОУН

(Закінчення зі сторони 2-ої)

1939/40 рр., дійсно стала анахронічною із радикальною зміною політичних відносин, в яких перебувала тоді Україна й українська еміґрація та з трагічною смертю більшости тодішніх головних дійових осіб великої драми ОУН, то минулі кільканадцять років вижолобили глибокі межі у світогляді, психіці й атмосфері. Було б смішно заперечувати різниці в світогляді і психіці учасників таборів, що їх популярно зветься „мельниківцями" і „бандерівцями" (Є. Скоцко приймає ту саму термінологію). Коли ж взяти, що ці обидві групи мають спільне визнавання провідницького принципу, то для об'єднання тих груп ця програмова спільність становить практично може найбільшу перешкоду. У всесвітній історії існувала ціла епоха, виповнена міжнародними спорами і навіть кривавими війнами, що своєю причиною мали династичні (одиничні) амбіції. Існування таких амбіцій в партійно-політичному житті є чинником реальним, тим паче, коли йде про організацію з принципом провідництва.

Але й у пізніших внутрішніх спорах, що приводили до дальшого розколювання ОУН, бували причини істотні і навіть за коротші роки останніх поділів — зайшли поважні світоглядові й психологічні зміни. Фактом є, що в окремих групах колишнього одностайного ОУН маємо вже нині правий ексклюзивний консерватизм з вірою у власне елітарне післанництво, — і поступовість методики діяння з признаванням необхідности співпраці з іншими політичними партіями, отож стверджування конечности тієї толеранції, яку виключає націоналізм місійно-елітарного типу, — і лібералізм з натиском на соціяльну проблематику із сильним нахилом до реформ за рецептами соціялізму, — і романтизм, що підкреслює органічність зв'язку з рідними землями та пильно оминає уточнювання погляду, як повинна виглядати майбутня державна Україна. — Це не дрібниці, що їх можна легко перескочити.

ОУН не розділялась механічно, і тим паче неможливе механічне консолідування її. Воно повинно бути попереджене довгими і всебічними дискусіями, публічними і при зачинених дверях, над істотними проблемами, що ділять існуючі групи. Але й писані плятформи та програми ще не становлять партії і складення — в найщасливішому випадку — спільної об'єднавчої програми чи декларації — теж само не зліквідувало б розбіжностей. На існування окремих партій складається різниця, так би мовити, кліматів даних середовищ, їхня окремішня атмосфера, традиція гурту і персональні зв'язки. Відомо, що в тих західніх партіях, які мають довгу історію, є цілі родинно-партійні ґенерації. В З'єдинених Державах, де Є. Скоцко започаткував цю дискусію, можна знайти найкращий приклад, що між окремими партіями бувають дуже малі різниці, проте ті партії живі, активні, великі й панівні не своїми програмами, які змінюються, а людьми.

Перешкодою для об'єднання ОУН є ідеологічні різниці, що назріли між окремими її групами, але ще більшою перешкодою є психологічні бар'єри. Занадто багато є персональних претенсій і анімозій. Треба спершу старатися поліпшити цю атмосферу. Дискусійні статті у пресі цього не зроблять. Зате вони можуть накоїти ще більшого лиха. Чого доброго, може статися таке, що, замість поєднання чотирьох існуючих тепер націоналістичних груп, постане ще п'ята — з тих осіб, які хочуть об'єднувати ті чотири.

● До Савтгемптону в Англії пливе корабель із вантажем міді вартости 44,000 дол., добутої нурцями із затопленого сто років тому на французьких водах. Англійці дістали були дозвіл від Франції видобути з того затопленого корабля його вантаж. Теперішня вартість цієї міді двадцятикратно більша, ніж була в моменті її затоплення.

● У Західній Німеччині федеральний суд ухвалив постанову, згідно з якою, жінкам, які виконують таку працю, як чоловіки, мають платити однакову винагороду.

Державний департамент вивчає справу трьох американських юнаків між кубинськими повстанцями

Вашингтон. — Державний департамент вивчає справу тих трьох американських юнаків, які втекли до кубинських повстанців і тепер з ними перебувають. Ці три юнаки — це сини американських моряків із кораблів, які стоять в порті Ґантанамо на Кубі: 17-річний Віктор Дж. Бюлман, 15-річний Майк Л. Ґарві і 20-річний Чарлз Е. Расн. Державний департамент просив через американського амбасадора в Гавані, щоб кубинський уряд допоміг тим юнакам вернутися до їхніх батьків. З Гавани повідомляють, що поліція сконфіскувала зброю вартости 300,000 долярів, яку знайдено на двох передмістях столиці. Під час того заарештовано 5 чоловіків і одну жінку. Між заарештованими є д-р Гектор Гернадез, який працював в державному шпиталі, і якого оскаржують в тому, що був провідником тієї групи, яка 13 березня напала була на палац президента Батісти. Між сконфіскованою зброєю було 36 автоматичних пістолів, 18 крісів, протилетунська гарматка та тисячі набоїв і поліційні та військові уніформи. На Кубі немає спокою, хоч вибори президента мають відбутися аж в 1958 році. Частина молоді є в пущі в горах Сієрра під командою провідника повстанців Кастра. Старше громадянство виступає проти президента Батісти, хоч і немає якоїсь іншої програми, яку можна б протиставити програмі теперішнього уряду. Поліція майже щодня заарештовує молодь, яка йде в ліс, щоб пристати до повстанців.

Генерал Лемніцер найменований на віце-шефа штабу армії

Вашингтон. — Генерал Лаймер Л. Лемніцер найменований на віце-шефа штабу армії. Він є тепер командантом американських збройних сил на Далекому Сході, а в червні цього року його мають перенести до Вашингтону в зв'язку з великими змінами на найвищих постах в американських збройних силах. Гадають що генерал Лемніцер має стати шефом армії, коли те становище залишить теперішній шеф армії генерал Максвелл Д. Тейлор. Теперішній віце-шеф штабу армії генерал Віллістон Б. Палмер найменований на заступника команданта збройних сил ЗДА в Европі, де він служитиме під командантом генералом Лорісом Дж. Норстедтом, який одночасно є і командантом збройних сил Північно-Атлантійського Оборонного Порозуміння (НАТО).

● У м. Кремоні в Італії, у виборах до міської управи, що відбувалися в минулу неділю і вівторок, комуністи та їх поплентачі і антикомуністичні групи з керівною італійською християнсько - демократичною партією у проводі здобули рівно по 19 мандатів. „Язичком у ваги" є два соціялісти, від яких тепер залежить характер майбутньої влади у тому місті.

З НАШИХ БУДНІВ

ПРО ЧАЙ І АТМОСФЕРУ

„Бажаючи вшанувати і відзначити дотеперішній літературний дорібок і творчі досягнення поета, який живе і творить на терені нашої дітройтської громади, влаштовуємо в цю суботу, 30 березня 1957 р.... Вечір Богдана Нижанківського".

Таку похвальну ініціятиву проявив 10-ий Відділ ООЧСУ в Дітройті, вшановуючи поета, якого у Львові і на еміґрації знали більше під популярним ім'ям „Дуфта".

Очусівці, як звичайно, конспіратори, не кажуть докладніше, що за оказія трапляється: ювілей, уродини, ім'янини, чи річниця прибуття Дуфти на землю Генрі Форда ч. 3. Так само досить підозріло звучить у запрошенні, що ... „зустріч відбудеться в товариській атмосфері і при склянці чаю". Чи це жарт на „Пріма - Апріліс"? Якщо в підприємстві бере участь Автор і редактор „Лиса Микити", шановний Еко, а господарем Вечора є меценас Михайло Дужий з Міттенсальду, то мені не хочеться вірити, що на склянці чаю чесне діло закінчиться.

Ювілей, чи не ювілей, з чаєм, чи без чаю, жий нам довго, Дорогий Дуфто, і поправляйся, бо'с худий, як той великопісний оселедець, що про нього пишеш в новому числі „Лиса Микити".

Тут мушу зламати конспірацію і зрадити вам тайну, що поет Б. Нижанківський пише в цьому журналі раз понуро - меланхолійні, а раз гіркі й терпкі, як перець, вірші під псевдом „Бабай".

Гей, як той час летить стрілою!.. Якось попало мені в руки перше число „Лиса", що вийшло з друкарні „Свободи" якраз у м. березні 1950-го року. Є в ньому на кінцевій сторінці знаменита галерія типів Ека п. з. „Українська Література на другій півкулі".

Що ж та література робила на другій півкулі в 1950-му році? Отже: Маланюк у „генеральській" уніформі їздить елевейтером, Осьмачка пасе корову, Косач миє підлогу в шпиталі, Гординський малює паркан, а Барка ночує в парку, бо ще не має квартири. Але найтяжчу літературну форму вибрав наш Дуфта: зігнувшись в три погибелі, облитий гірким потом, поет переносить якісь скрині, здається в млині.

Минуло 7 років і наша література зробила великий проґрес! Сьогодні поет уже не двигає скринок, а стоїть собі „на лайні" у фабриці пана Форда і під шум конвеєра що три секунди прикручує одну шрубку. Є, значить, з чого черпати натхнення до модерної поезії, але Дуфті більше промовляє клясична форма вірша і „стрейт горілка". Вправді, часом йому присниться, „в рожевому пилі", що він вернувся до свого міста Львова, але в цій вільній країні всім нам вільно мати рожеві сни, навіть нераз у нерожевій дійсності...

Так то черпають натхнення наші творці пера — хто на конвеєрі, хто при клінуванні, чи у фабриці мотуззя, і якось творять, а навіть друкують книжки, власним коштом. Появився у нас, в Америці, тип письменника - мецената: з тяжко заробленого чорною працею гроша, письменник оплачує кошти друку книжки і дарує її в презенті громадянству, щоб мало що читати і критикувати.

Тому це дуже гарно збоку громадянства, коли час від часу пригадує собі про існування свого „мецената" і влаштує на його честь вечірку з чаєм і товариською атмосферою. Тієї атмосфери прагне осамітнена душа поета більше ніж колекти до капелюха, фондів і літературних нагород...

Ікер.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

✝

СТЕФАН ТИМЧІЙ

народжений 1887 року в Дулібах, пов. Стрий, визначний громадський діяч, учасник визвольних змагань, довголітній війт збірної громади, вірицевий господар, агроном, довголітній голова „Просвіти", кооперативи й інших місцевих товариств, людина кришталевого характеру — упокоївся в Бозі — дня 25-го БЕРЕЗНЯ 1957 р., по короткій і тяжкій недузі.

ПАНАХИДА — в п'ятницю, дня 29-го березня 1957 р., о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Петра Яреми при 7-ій вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОНИ, на місце останнього спочинку на кладовищі Моунт Олів при Гренд Евеню в Квінсі, Лонг Айленд, відбудуться в суботу 30-го березня, о год. 9:30 ранку.

Прибита горем Родина:

ОСИПА і МИКОЛА ІВАНЧУК
СТЕФАНІЯ і ВАСИЛЬ ЧЕРЕВАТЮК
МАРІЯ і ТЕОДОР ХАЛУПА
РОМА й ОРЕСТ ХАЛУПА

✝

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що дня 27-го БЕРЕЗНЯ 1957 р. в НЮ ЙОРКУ — 635 Іст 11 вул. — заосмотрений Найсвятішими Тайнами — упокоївся в Бозі

МІЙ НАЙДОРОЖЧИЙ ЧОЛОВІК

бл. п. ПАВЛО МИХАЛЬЧУК

проживши 68 років.

ПОХОРОН — в суботу 30-го березня, о год. 9:30 ранку, з похоронного заведення Петра Яреми 129 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибита
Дружина — КАТЕРИНА

✝

Прибиті важким горем, повідомляємо Рідних, Друзів і все Громадянство, що 28-го БЕРЕЗНЯ 1957 р. на світанку помер нагло, на удар серця, на 61-му році життя

наш Найдорожчий Муж, Тато і Дідусь

ДМИТРО ТРИПУПЕНКО

ПОХОРОН відбудеться в суботу 30-го березня з похоронного заведення П. Мурянка.

Залишив у смутку

ГАЛИНУ — дружину
ВІТАЛІЯ — сина
НІНУ і ГАЛИНУ — доньки
ЄВДОКІЮ — невістку
СЕМЕНА КРИВУШУ
і ЮРІЯ КУРИЛКО — зятів
ЛЕСЮ, ЛЯРИСУ, ГЛІЯНУ — внучки

РОЗШУКИ

Пошукую брата ІВАНА ДРАБИКА з. Нараєва, пов. Бережани, який виїхав в р. 1943 до Німеччини, а звідтам до Англії. Він одружений та має 4 дітей. Писати на адресу:
Wasyl SOLONYNKA
57 Mercer St., Newark, N. J.

Пошукую ВАСИЛЯ РАГДИЮ (РАДИЮ), з села Горб, р-н Сянок; пошукує Марія Вовк; писати на адресу:
Bohdan FEDYK
Hoboken, N. J.
227 Garden St.

Григорій Блащук пошукує свого батька МИХАЙЛА МИХАЙЛОВИЧА БЛАЩУКА, який в 1930 р. виїхав з місцевости Prokuplje в Югославії, де працював, як інженер. Правдоподібно проживає в Америці або Канаді. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
M. CHARYSH
4324 W. 21st Place
Chicago 23, Ill., USA

Сестра Пелагія пошукує свого брата КОНРАТА ШЕРЕМЕТУ, син Григорія і Марії Криволос, ур. в Мединї, пов. Збараж. Перед першою світовою війною виїхав до ЗДА. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати до:
H. MASS
31-19 42nd St.,
Long Island City, N. Y.
Заграничні часописи проситься про передрук.

Пошукую ЯКОВА БОНДА (к. 45 років) з Княжа (Горохівщина) Волинь, який працював в Німеччині від 1943 р., а тепер, правдоподібно, проживає в ЗДА. Пошукує його Гаврило ПИЛИПЧУК
1838 Вест Томас Ст.
Шикаго 22, Іллиной.

Пошукую АНДРІЯ ПУДЕРАКА та СТЕФАНА КУНТОГО, які проживали в Саскатуні, Канада, тепер, правдоподібно, живуть в Торонті, Канада. Хто знав би про них, або вони самі, прошу писати на адресу:
Wasyl LEWYTSKY
35 Vliet St. Cohoes, N. Y.
USA.
Канадійські часописи прошу про передрук.

Пошукую ОЛЕКСУ ШТАФІРНОГО зі Старого Міста — Західня, пов. Збоїв. Пошукує тіточна сестра Броніслава Топорницька, дочка Пилипа Топорницького, замужна Кушнір. Просимо писати на адресу:
Michel KUSZNIR
6a, Rue St. Andre
Montigny — Les — Metz
(Moselle), FRANCE.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ"

РОЗШУКИ

Маланяк Константин, село Морозовичі, пов. Самбір, шукає своїх братів МАЛАНЯКІВ. Голоситись:
Anna SWYSTUN
2647 N. Monitor Ave.
Chicago 39, Ill.

Бувший професор в Тернополі, Іван Свистун, пошукує п. КЕЛЬНЕРИ з Тернополя з вул. 3-го мая. Голоситись:
Anna SWYSTUN
2647 N. Monitor Ave.
Chicago 39, Ill.

Текля Грабар, з дому Мудрий, село Сороцько Теребовельського р-ну, пошукує свого брата МИКОЛА МУДРИЙ, син Василя. Голоситись:
Anna SWYSTUN
2647 N. Monitor Ave.
Chicago 39, Ill.

Пошукую ВАСИЛЯ і СТЕПАНА ГОЛОДНЮКІВ, з села Гори Стрийовецькі, пов. Збараж. Прошу голоситись:
Андрій ГОЛОДНЮК
6219 N. Canterbury Rd.
Parma 29, Ohio, USA.

Пошукую ЮРІЯ КЛИМКА і МИКОЛУ МОНАСТИРСЬКОГО із села Верхата, пов. Рава Руська. Маю відомості від родини. Писати на адресу:
Michael FIZIO
45 Jones St.
Newark, N. J.